

OSVRTI

SASTANAK EVROPSKIH KATEHETIČARA

Franjo Gruić

U Rimu je od 22. do 24. lipnja 1979. održan drugi sastanak evropskih kateheta (Rencontre Européenne de Catéchèse), na kome je sudjelovalo 20 osoba: iz Austrije 1, iz Belgije 2, iz Francuske 1, iz Njemačke 2, iz Italije 2, iz Irske 1, iz Jugoslavije 1, iz Luksemburga 1, iz Norveške 1, iz Nizozemske 1, iz Poljske 2, iz Portugala 1, iz Španjolske 1, iz Švicarske 2, i iz Mađarske 1. Među sudionicima bila su dva biskupa: Mons. Jerzy Stroba, poljski nadbiskup u Poznanju, i Mon. Gabriel Bullet, švicarski biskup u Fribourgu. Predstavnik Švedske bila je jedna sestra katehista. Ostali sudionici bili su svećenici, osim predstavnika Austrije. Prvi takav evropski sastanak održan je u listopadu 1975. sa sličnim sastavom, samo što je onda bilo više biskupa.

Mons. Stroba je referent za katehizaciju pri Savjetu biskupskih konferencija Evrope. On je sazvao ovaj sastanak u dogovoru s direktorom francuskoga Nacionalnog centra za katehiza-

ciju (CNER), abbéom Gastonom Pietri. Metodičko polazište sastanka bila je Poruka V. biskupske sinode »Današnja katehizacija, posebice djece i mladih«, Rim, listopad 1977. Željelo se da se, osvijetle neke točke koje je naglasila sinoda i da se one usporede sa stvarnom situacijom u Evropi, posebno u vezi s mladima.

Izabrane su bile tri teme, od kojih se svaka obrađivala po jedan dan: 1. Zajednice, 2. Moralni odgoj, 3. Kateheza kao životni put (itinéraire). Nakon vrlo kratkoga uvodnog referata o temi skup se razdijelio u dvije grupe, u jednu s francuskim i u jednu s njemačkim jezikom.

1. O zajednicama

Pokazalo se da je tema veoma široka pa su se sudionici ograničili na izmjenu iskustava iz raznih zemalja. U nekim zemljama i gradovima postoje npr. zajednice mladih koje se pripremaju za sakrament potvrde. One mo-

gu veoma intenzivno raditi tijekom jedne godine pripreme, no postavlja se pitanje što će od njih biti sutra, kamo će otići ti mladi kršćani i kojoj će se zajednici u Crkvi pripojiti. Naglašena je velika mobilnost stanovništva i mladih u svim smjerovima, pa i između evropskih zemalja, a to otežava svaku stalniju zajednicu. Ne bi li ipak najsigurnije »sidrište« za mlade bila mjesna Crkva — župa ili biskupija!?

Što je danas zajednica u Crkvi? Evo pokušaja nekih definicija:

a) To je biskupija ili župa kao mjesna Crkva, koja je neophodna, ali ne odgovara uvijek željama i očekivanjima mladih.

b) To su zajednice odraslih, koje su obično trajnije i mogu pomoći mladima u njihovim traženjima i sačuvati ih od raspadanja. U Francuskoj postoje katehete—laici i udruženja kateheta školske mladeži.

c) Zajednice mladih, male grupe, bazične zajednice, koje su više ili manje marginalne, ali veoma žive i pune nade za budućnost. No pokazalo se u desetak zadnjih godina da su one nestale, ne snalaze se najbolje u tradicionalnim oblicima crkvenog života. Sinoda ipak polaže veliku nadu u njih. One se lako zatvaraju u sebe, u velikoj su sektaškoj napasti, podložne ideologiji kao sve grupe u Crkvi koje nisu povezane s lokalnom Crkvom. Grupa koja nije u stalnoj i čvrstoj vezi s biskupom udaljuje se od Crkve i plovi više ili manje u nestvarnim, idealističkim vodama. Da bi takve grupe mogle živjeti i postupno otkrivati stvarnu Crkvu, potrebno je da biskupi i župnici jače surađuju s njima, da ih traže, pa da neke grupe tako prestanu pogrešno naglašava-

vati svoju pripadnost Kristu, a istovremeno odbijati Crkvu.

Ne treba prebrzo suditi i svrstavati pojedine grupe mladih kao crkvene ili necrkvene. I saborska konstitucija »Lumen gentium« poznaje nekoliko stupnjeva pripadnosti Crkvi. Pastoralna i katehetska zadaća ovdje je veoma kompleksna i teška jer su grupe mladih novija pojava u Crkvi pa ih treba prihvatiti i stalno tražiti putove njihova života u Crkvi i s Crkvom. Na kraju je bilo postavljeno važno pitanje imaju li te grupe svoj katehetski program i kakav. Odgovora nije bilo, ali svi su se složili da je to važan kriterij crkvenosti tih grupa.

2. Moralni odgoj

Pošlo se od poteškoća koje nastaju u vezi s kršćanskim moralom danas. One dolaze iz dva izvora, a to su kulturni kontekst i mentalitet današnjeg svijeta te nedovoljno navješćivanje krćanske poruke. Sudionici su se više zadržali na drugoj točki, tj. na manjku katehetskog rada.

Navješćivanje Evanđelja ne smije se dijeliti od ljudskih vrednota. Slika Krista koja se predlaže mladima, ili u najmanju ruku ona slika koju mladi sami sebi stvaraju o Kristu, nije uvijek istinita, nego katkada iskrivljena. Na primjer, obraćenje—metanoia je dublja stvar nego što se obično misli, ona je više nego promjena vladanja. Prihvatanje Krista traži moralno obraćenje, koje je katkad samo stupnjevito i djelomično.

Moralni odgoj mora voditi brigu o razvoju morale svijesti kod djece i mladih. Prema Colbergu taj se odgoj sastoji u interiorizaciji normi. I pitanja tradicionalnog morala — norme, sa-

vjest, zakoni, formiranje savjesti — moraju se ozbiljno uzeti i naći svoje mjesto u procesu moralnog odgoja.

Zadaća moralnog odgoja je odgoj za moralne vrednote. Za to postoji hijerarhija moralnih vrednota.

Polazeći od osjetljivosti mladih, može se opisati program moralnog odgoja u tri komponente:

1. istina, tj. tražiti dublji smisao cijele stvarnosti i pritom se dati prosvjetliti Kristovom objavom;

2. sloboda, tj. pružiti prigodu mladima da traže i da otkrivaju rješenja ljudskih pitanja; pri tom ne treba nametati gotova rješenja, nego tražiti zajedno s mladima;

3. jedinstvo, a to znači da moralni odgoj ne biva izolirano, nego se događa u nekoj zajednici. Pojedinci u tome pomažu jedan drugome. Taj zajednički hod dovodi do opće Crkve, do shvaćanja života te do velike zajednice vjernika.

Kršćanski moralni odgoj vezan je uvijek uz iskustvo. No u iskustvu leži i opasnost subjektivizma. Da se to izbjegne, potrebno je pozivati se na povijest kao veliku garanciju objektivnosti. Ovo je bilo jako naglašeno: treba znati slušati razvijati pedagogiju heroja, zatim živo učiteljstvo, tj. one koji su posebno odgovorni za život Crkve. U tom odgoju osjećaja za povijest ne treba svjesno skrivati pogreške i slabosti Božjega naroda u prošlosti.

Postoji i opasnost novoga moralizma, koji se sastoji u socijalnoj angažiranosti, a da za to ne daje dovoljne vjerske razloge. Ovo katkada služi kao alibi da se ne mora donijeti jasan stav u osobnom životu.

Govoreći o normama, treba imati hrabrosti naviještati središnju poruku križa. Preko križa dolazi se do »Radosne Vijesti«.

3. Kateheza kao životni put

Ovdje je spomenuta cjelovitost katehetskog navješćivanja, pitanje jezičnog izraza, sadržaja i metode za razne dobi, ali su se sudionici posebno zadržali na katehezi kao pratiocu čovjeka kroz život. Ne radi se, dakle, samo o »školskoj« katehezi.

Opisana je situacija u pojedinim evropskim zemljama. Postoji sistematska vjerska puka, linearna i progresivna, koja se više brine za cjelovitost sadržaja. No sve više dolazi i »kateheza kao životni pratilac«, koja nastoji dohvatiti čovjeka u velikim događajima života — krštenje, ženidba, smrt . . . Zbog promjene društvene situacije i u zapadnoj i u istočnoj Evropi taj drugi oblik Kateheze dobiva sve veće značenje. Takvom »životnom« katehizacijom bave se uglavnom svećenici, ali tu i tamo i formirani i angažirani laici. Ovo biva npr. U Francuskoj i u nekim dijelovima Švicarske sve više i jedini oblik katehizacije jer nestaje školska katehizacija. Slično se može reći i za zemlje istočne Evrope. Kateheza kao životni pratilac obraća se u prvom redu odraslima, ali ona započinje već s mladima, posebno ondje gdje je sve manje vjerske nastave u školama.

* * *

Ovaj drugi evropski sastanak katehitičara bio je realističan. Nastojali su ponajprije iznijeti postojeću situaciju u pojedinim zemljama: u Italiji je glavna briga na pripremanju i izdavanju (nastavak na str. 36)

(nastavak sa 32. str.)

novih priručnika za sve dobi, u Francuskoj sve više napuštaju školski vjeronauk i spremaju katehete-laike za rad u župi, u ulici, u tvornici, za mlade roditelje i u drugim »životnim« sredinama, u Njemačkoj se trude oko novih katekizama za škole koji bi ukratko iz-

nijeli cijelu kršćansku nauku na novi način nakon dugog vremena raznih eksperimenata i mnoštva priručnika, s kojima djelomično nisu bili zadovoljni. U Jugoslaviji katehetske škole žele povećati broj sposobnih kateheta. Spomenuta su mnoga pitanja o kojima se nije moglo opširnije govoriti, a na neka pitanja nije bilo odgovora. Svi su osjetili granice naših katehetskih mogućnosti. Pa i u toj situaciji postoji mnogo novih ostvarenja i želja da katehizacija u svojem navješćivanju povezuje staro s novim.